

HERKENNEN VAN EN OMGAAN MET MENSEN MET EEN (LICHT) VERSTANDELIJKE BEPERKING

Saskia Daalhof

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

1. Bespreken van huiswerk vorige sessie
2. Noodzaak kennis LVB
3. Uitwisseling casus met LVB cliënt
4. Communicatierichtlijnen
5. Enquête
6. Wat te doen bij weerstand
7. Huiswerk

DOELEN SESSIE

Na deze training hebben de deelnemers feitelijke kennis over een licht verstandelijke beperking.

Weten de deelnemers wat de kenmerken van iemand met LVB zijn

Weten zij wat de gevolgen van het niet tijdig herkennen zijn.

Kunnen zij communicatierichtlijnen bij LVB eigen maken.

En ook de cultuurspecifieke communicatie hierbij inzetten.

Weten de deelnemers welke andere problematiek er kan spelen bij LVB

Zijn zij op de hoogte van verschillende methodieken zoals oplossingsgericht werken, algoritme

HUISREGELS

Handje opsteken/ gebruik emotions op te communiceren

Zet microfoons uit

Koffiekopje

BESPREKEN HUISWERK

1. het signaleren van gedrag bij kinderen dat mogelijk te maken kan hebben met GGZ problematiek

Of

2. een mogelijke verklaring of diagnose aan de hand van wat je ziet en wat je nu weet

Of

3. deze mogelijke diagnose met migranten ouders te bespreken aan de hand van de gegeven tips. Eventueel gebruikmakend van het SKV jeugdzorg.

ASSIGNMENT

KENNIS LVB WAAROM BELANGRIJK?

Filmpje

**JONGE DELINQUENTEN VAN 16-23 JAAR
MET EEN LICHTE VERSTANDELIJKE BEPERKING
EN PROBLEMATISCH MIDDELENGBRUIK**

Een verkenning op basis van literatuur en
ervaringen van experts van de (jeugd)reclassering

© Tactus SVG / Expertisecentrum William Schrikker
Juni 2013

J. van der Nagel, psychiater/onderzoeker Tactus
R. Kea, staffunctionaris/onderzoeker Expertisecentrum William Schrikker

Vraag

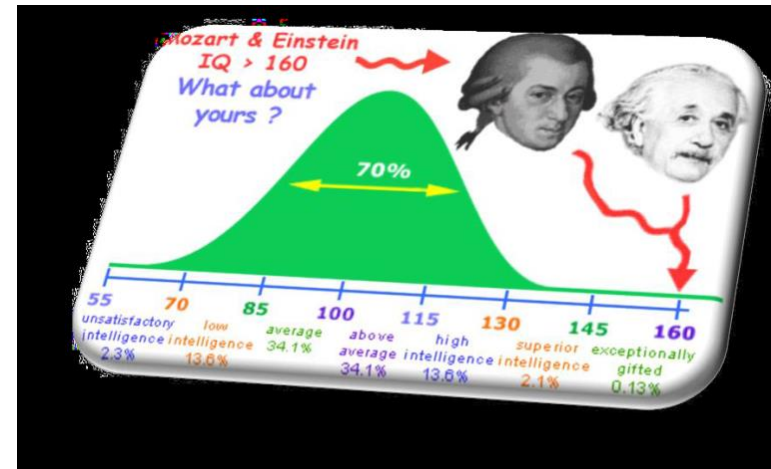
Welk IQ heb je zelf?

Wanneer spreek je van een licht verstandelijke beperking (LVB)

A. TIQ van 85-115

B. TIQ van 70- 85

C. TIQ van 50-70

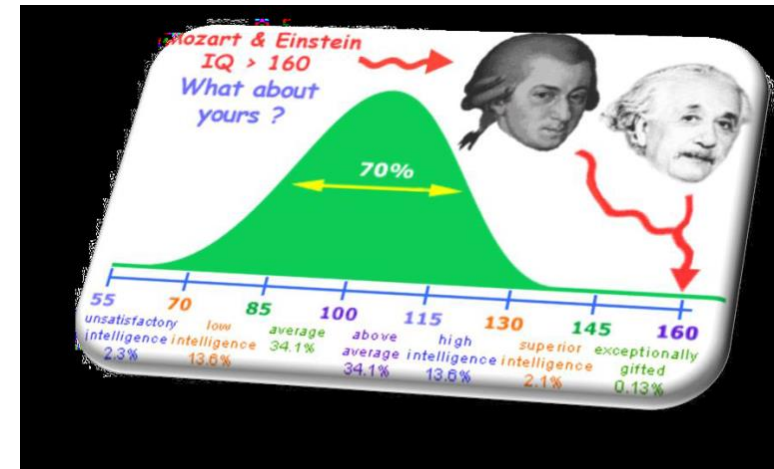
Wanneer spreek je van een licht verstandelijke beperking (LVB)

A. TIQ van 85-115

B. TIQ van 70- 85

C. TIQ van 50-70

Maar ook mensen met een IQ tot 85 worden tot deze groep gerekend als ze problemen hebben in hun sociale aanpassingsvermogen (zwakbegaafd).

Opdracht

Bedenk 2 vragen die je vaak stelt aan cliënten

1. abstract en
2. concreet

UITWISSELING

Kan iemand met een voorbeeld komen van een cliënt met LVB? Misschien ook een cliënt met een andere culturele achtergrond. Vertel eens....

- Hoe ga jij om met iemand met een licht verstandelijke beperking?
- Waar let jij specifiek op? (b.v. tips voor herkennen)
- Waar loop je tegen aan?

UITWISSELING

Herkent iemand dit? Hoe is jullie ervaring?

SAMENVATTING GESPREK

Hoe ga je om met iemand met LVB?

Waar let je op?

Waar loop je tegenaan?

Hoe communiceer je met een cliënt met LVB?

→ Chat

COMMUNICATIERICHTLIJNEN

Hoofregel bij LVB: Hou het eenvoudig en wees duidelijk en concreet

- Dus: **korte zinnen**, **geen moeilijke woorden** (zoals ‘Uw sociaal netwerk...’) en **geen beeldspraak** (Als u zegt: ‘X kan u uit de brand helpen.’, dan kan hij of zij dit misschien letterlijk opvatten en denken dat X de brandweer is).
- Geef **één opdracht** of boodschap tegelijk.
- Als er iets te kiezen valt, **beperk de keuze** dan tot twee of drie mogelijkheden.
- **LSD**: luisteren, geregeld samenvatten of herhalen en doorvragen is belangrijk.
- **Tempo**: Gun de ander tijd om vragen te stellen en uw vragen te beantwoorden. Pas je tempo aan.
- Controleer aan het einde van het gesprek of de boodschap goed is overgekomen. Dat kunt u doen door de betrokkene de boodschap in zijn of haar **eigen woorden te laten herhalen**.
- Zoek samen naar een manier om **afspraken goed vast te leggen**. Vraag: ‘Wat is voor jou handig?’ of ‘Wat zullen we afspreken?’.
- Laat er niet teveel tijd tussen zitten anders kan hij of zij de afspraak vergeten.

COMMUNICATIERICHTLIJNEN - GEDRAG

- Benader de ander respectvol, gelijkwaardig.
- Neem de tijd, heb geduld, neem de ander serieus.
- Consequent en duidelijk zijn.
- Let op je houding en stemgebruik en leg steeds uit wat je doet.
- Hulp aanbieden, bijvoorbeeld meegaan naar de rechtbank of op doktersbezoek, werkt vaak prima.
- Als u merkt dat deze tips geen uitkomst bieden, vraag de persoon in kwestie dan of hij of zij iemand kent die mee kan komen of mee kan helpen.
- En ten slotte: spreek iemand gewoon aan op gedrag dat ergernis of overlast veroorzaakt. Geef daarbij tips hoe iemand zich anders kan gedragen.

Opdracht

Los de volgende som op zonder gebruik van hulpmiddelen.

$$156 \times 268 : 2 =$$

quiz

Om te kijken wat jullie van de doorgenomen literatuur hebben onthouden!

Beantwoord de volgende tien vragen.

VRAAG 1

Wat is de schatting van het aantal personen met een licht verstandelijke beperking (LVB) in Nederland?

- A. 5 tot 10 % van de bevolking
- B. 10 tot 15 % van de bevolking
- C. 15 tot 20 % van de bevolking
- D. 20 tot 25 % van de bevolking

VRAAG 1

Wat is de schatting van het aantal personen met een licht verstandelijke beperking (LVB) in Nederland?

- A. 5 tot 10 % van de bevolking
- B. 10 tot 15 % van de bevolking**
- C. 15 tot 20 % van de bevolking
- D. 20 tot 25 % van de bevolking

VRAAG 2

Noem 4 oorzaken voor een (licht) verstandelijke beperking.

VRAAG 2

Noem 4 oorzaken voor een (licht) verstandelijke beperking.

1. Erfelijkheid
2. Zuurstofgebrek bij de bevalling
3. Ongeluk op latere leeftijd (NAH, niet aangeboren hersenletsel)
4. Maar ook het gebruiken van alcohol, roken of drugs tijdens de zwangerschap kan zorgen voor een verstandelijke beperking bij het kind.

VRAAG 3

Noem een aantal kenmerken op het niveau van het denken bij LVB.

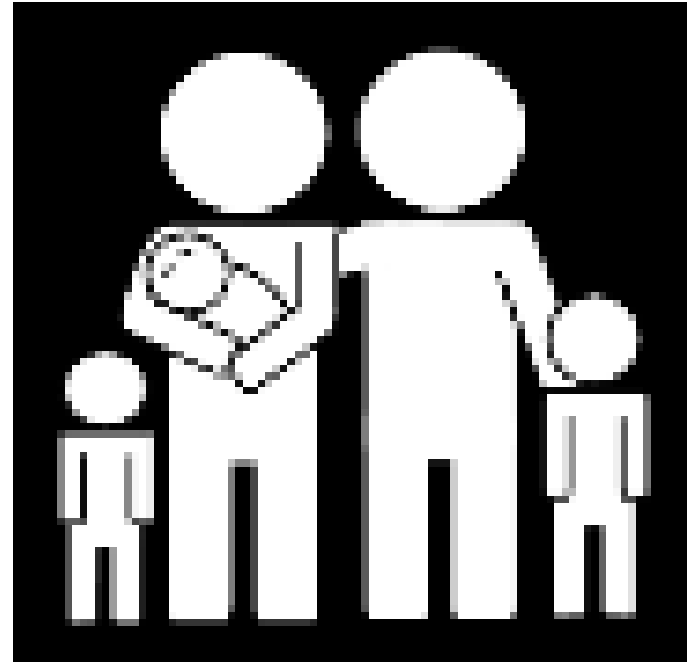
VRAAG 3

Noem een aantal kenmerken op het niveau van het denken bij LVB.

1. **Cognitieve beperkingen** in o.a.: het verwerken en onthouden van informatie, de aandachtsspanne (focussen en volhouden), het probleemoplossend vermogen, de impulscontrole en de generalisatie van kennis. Regelmatig is het verbale niveau sterker dan het performale; verbaal kunnen benoemen, niet of nauwelijks praktisch kunnen toepassen.
2. Het **didactisch plafond** halverwege de basisschool, groep 5/6 leeftijdsniveau 8/9 jaar. Hierdoor blijven vaak ook **sociaal-emotionele vaardigheden** achter die pas op een latere leeftijd tot (verdere) ontwikkeling komen, zoals empathie, geweten, liefde en seksualiteit.
3. Mensen met LVB komen niet los van het **concrete hier- en nu denken**. Door hun beperkingen reageren mensen met LVB vaak **vijandiger** of juist **passiever** op sociale situaties.

VRAAG 4

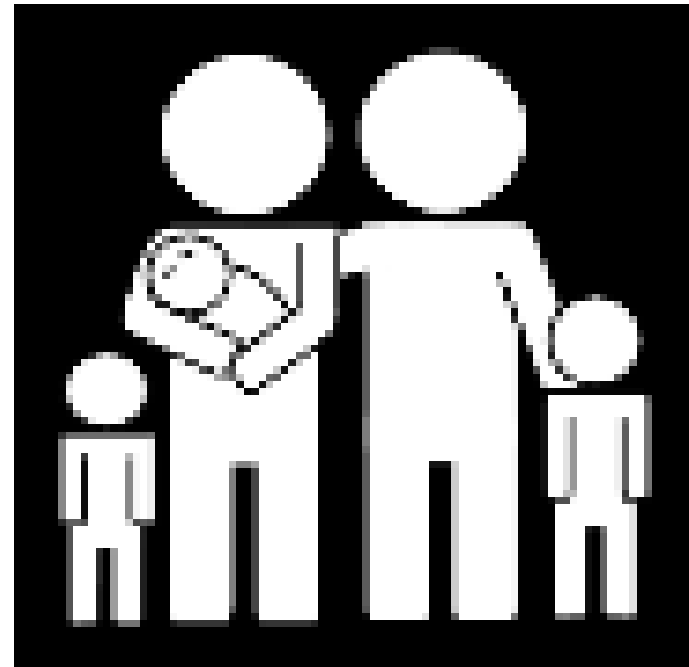
Welke problemen komen er vaak voor bij gezinnen waaruit mensen met LVB komen?

VRAAG 4

Welke problemen komen er vaak voor bij gezinnen waaruit mensen met LVB komen?

1. Gebroken gezinssituaties.
2. Ouders die dezelfde problemen (en/of LVB problematiek) hebben.
3. Lage sociaal economische status.
4. Beperkte sociale netwerken.
5. Emotionele verwaarlozing.
6. Mishandeling en misbruik.

VRAAG 5

Wat is een EQ en welke vijf aspecten bevat deze?

VRAAG 5

Wat is een EQ en welke vijf aspecten bevat deze?

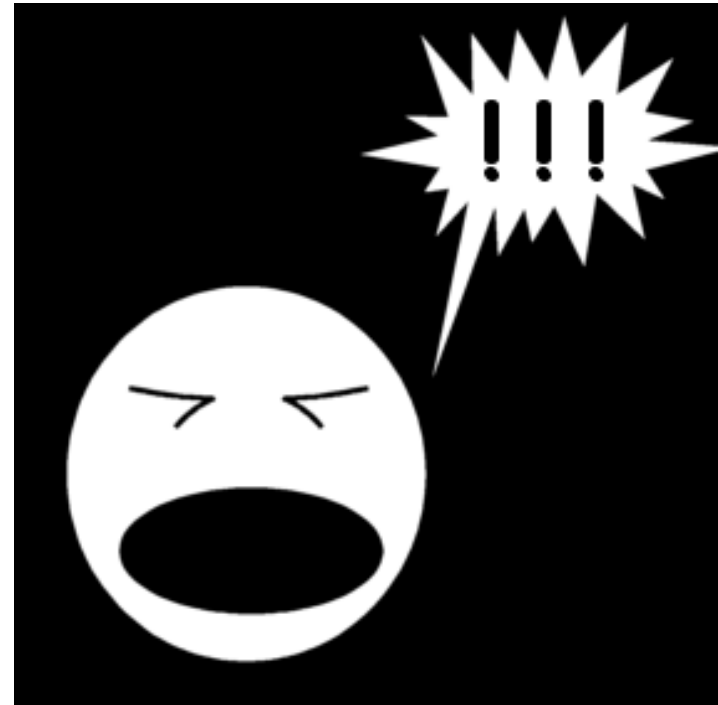
EMOTIONELE INTELLIGENTIE

1. Intrapersoonlijke eigenschappen; bewust zijn van jezelf en je gevoelens, weten wat je wilt.
2. Interpersoonlijke eigenschappen; sociale – en communicatieve vaardigheden, inlevingsvermogen
3. Aanpassingsvermogen; flexibiliteit
4. Stressmanagement; omgaan met tegenslag/spanning
5. Stemming; positief/negatief.

Personen die bij een EQ-test op meerdere of alle aspecten laag scoren hebben weinig zelfvertrouwen en een negatief zelfbeeld.

VRAAG 6

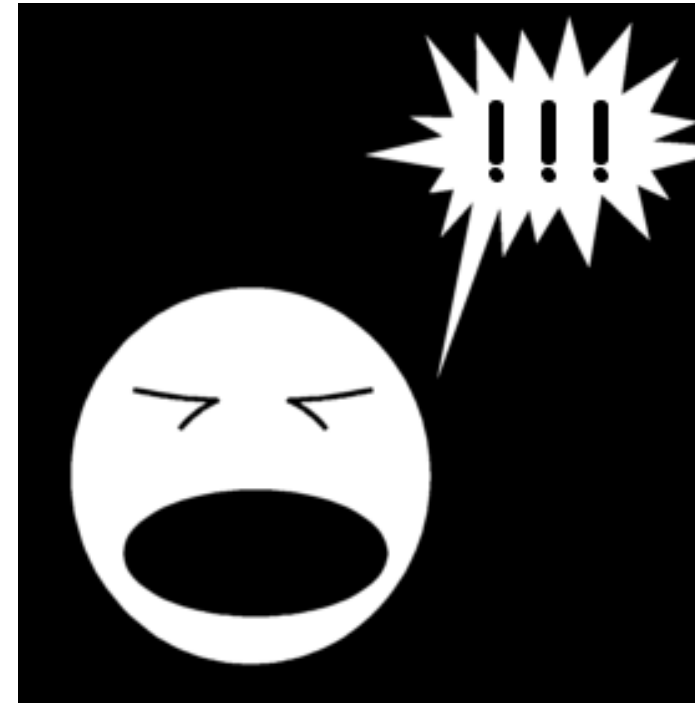
Wat wordt er bedoeld met Expressed Emotion (EE) en wanneer heb jij een hoge EE?

VRAAG 6

De wijze waarop de ambulante werker uiting geeft als de afgesproken begeleidingsaanpak niet het gewenste effect heeft of zelfs tot verergering van gedragsproblemen leidt. Onmacht en irritatie!

Bij een hoge EE-benadering wordt de jongere of het gezin nog eens extra met eigen onmacht en frustraties geconfronteerd.

VRAAG 7

Naast gezinsproblematiek gaat LVB gepaard met nog andere problematiek. Welke ?

VRAAG 7

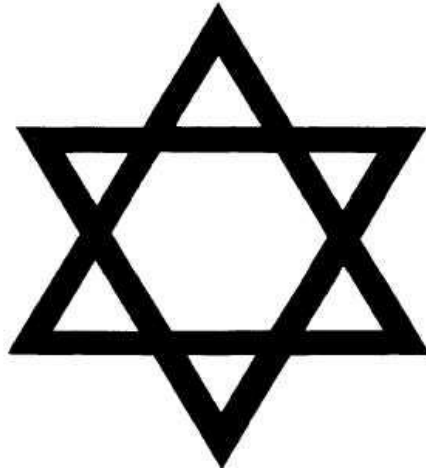
Naast gezinsproblematiek gaat LVB gepaard met nog andere problematiek. Welke ?

- **Psychiatrische problematiek:** de kans op bijkomende psychopathologie blijkt het grootst te zijn bij personen met een IQ tussen 70 en 85. Afwijzing en faalervaringen leiden vaak tot een negatief zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen, wat voeding kan geven aan bijvoorbeeld een verslaving.
- **Maatschappelijke problematiek:** LVB leidt vaak tot een negatieve spiraal waarbij sociale isolatie, schulden, armoede, verwaarlozing en criminaliteit een gevolg kunnen zijn.

VRAAG 8

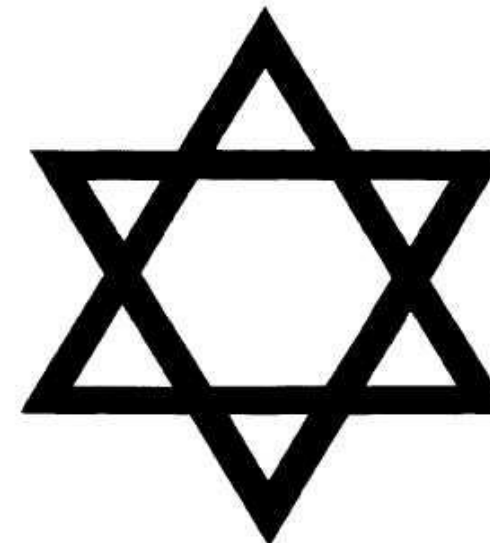
Noem verschillende visies op de LVB vanuit het geloof.

VRAAG 8

Noem verschillende visies op de LVB vanuit het geloof.

- Straf van god
- Beproeving
- Een kans om te bewijzen dat je gelovig bent, een goede christen/moslim
- Gewoon je lot, je karma dat je nederig/opstandig dient te aanvaarden.

VRAAG 9

Noem nog eens wat aspecten vanuit de culturele achtergrond om rekening mee te houden in de communicatie.

VRAAG 9

Noem nog eens wat aspecten vanuit de culturele achtergrond om rekening mee te houden in de communicatie.

- LVB wordt gezien als een **ziekte**, iets wat over kan gaan met eventueel medicijnen
- Schaamte en **taboe** rondom onderwerpen als seksualiteit, middelengebruik en gedragsproblemen
- Binnen de familie trouwen is in bepaalde culturen gebruikelijk (**inteelt**)
- Voor niet-huwbaren wordt soms een **import bruid/bruidegom** gezocht in het land van herkomst
- In veel culturen hebben ouders hoge verwachtingen van hun **oudste zoon**.
- Kind met taalachterstand wordt gezien als een **stil kind**.
- De omgeving ziet een kind met een LVB als een kind dat **slecht wordt opgevoed**,
- Op de **Antillen** kunnen kinderen met LVB als lastig worden gezien en dan naar Nederland gestuurd omdat de scholen hier beter zouden zijn. Dat zou het probleem oplossen

**PAUZE
5 MINUTEN!**

UITINGEN VAN WEERSTAND

Hebben jullie hier ervaring mee en kan iemand van jullie hiervan een voorbeeld geven?

UITINGEN VAN WEERSTAND

'We hebben alles al geprobeerd'

'Het heeft geen zin'

'Het lukt toch niet'

'Dat verbaast me niets'

'Het gaat goed, hoor!'

'Ja, maar...'

'Daar heb ik geen tijd voor'

'Ik snap het echt niet.. leg het nog eens uit'

In de aanval gaan: " Jij"

Continu om (andere) oplossingen vragen

Stilte / negeren

Meegaandheid

Filosoferen / concretiseren tegenhouden

WAT TE DOEN BIJ WEERSTAND

Benoem concreet wat je ziet/hoort en wat je daarbij denkt.

Vraag of jouw gedachten kloppen

Luister naar het antwoord zonder te interrumpen

Vat het antwoord samen en vraag daarna naar het achterliggende gevoel

Benoem eventueel zelf het (mogelijke) achterliggende gevoel

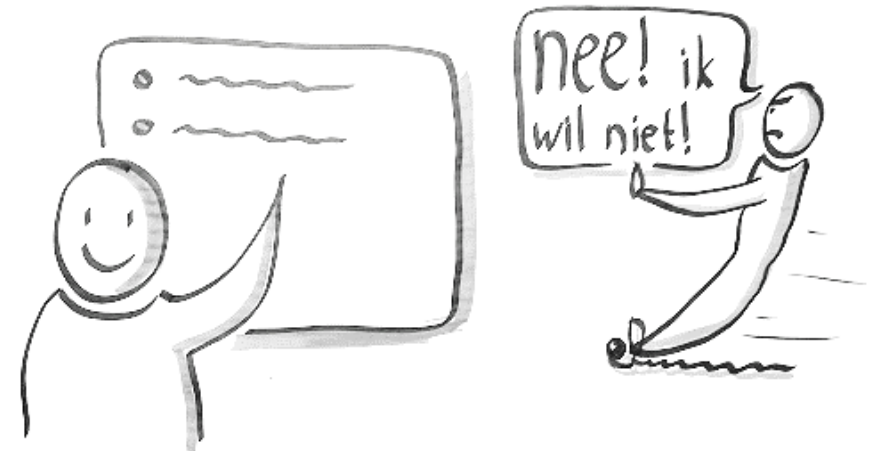
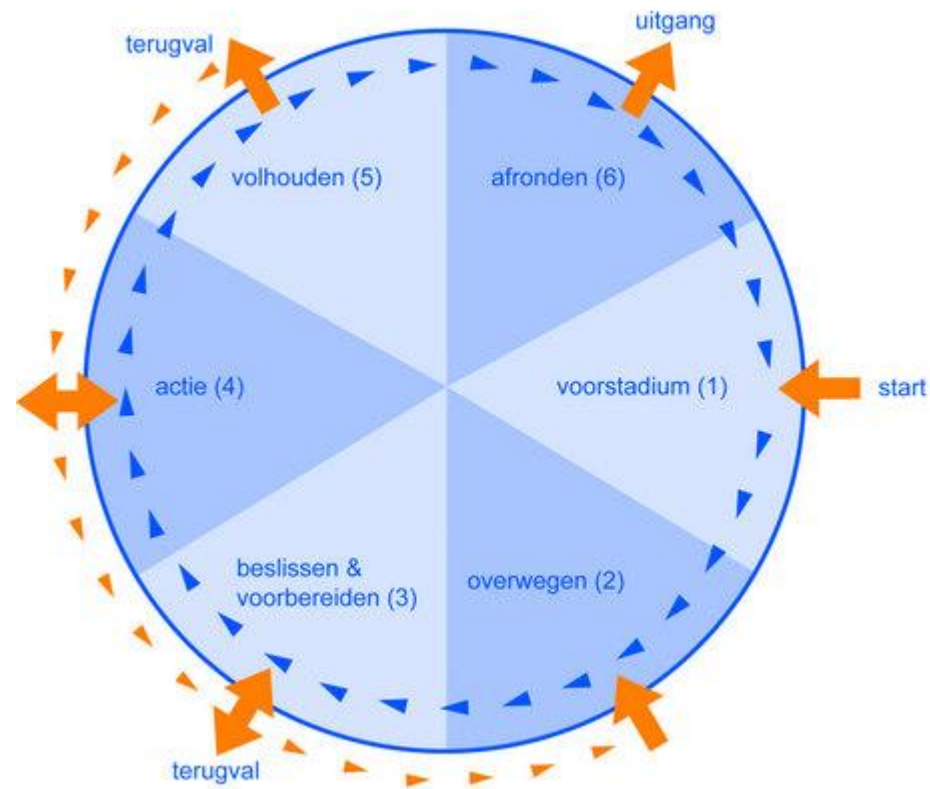
Check of dit gevoel klopt

Toon begrip voor het gevoel en maak je (goede) intenties duidelijk

Bedenk en bepaal samen hoe het gesprek: Positief verder kan gaan of eindigt vanwege het gebrek aan een goede samenwerking

Motivatieketen (Prochaska & DiClemente)

HUISWERK

Breng een casus in van

- a. een migranten gezin
- b. waar mogelijk GGZ problematiek en /of LVB problematiek speelt.

Stuur mij een korte omschrijving van het gezin of van de cliënt

Willen jullie aan de hand van wat in de online sessies besproken is en wat je geleerd hebt je casus analyseren: Wat heb je al gedaan en waar je nog aan gaat werken!

Inleverdatum: 2 werkdagen voor volgende sessie

**STILSTAAN
BIJ JE
HANDELEN
IS
VOORUITGANG**

Loesje

EVALUATIE

Hoe hebben jullie deze sessie over LVB-
problematiek ervaren?

